

Královéhradecký kraj

Pivovarské náměstí 1245/2

500 03 Hradec Králové

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Věc:

Dotaz 35/S – k uznatelnosti nákladů vynaložených za poskytování základních, resp. fakultativních sociálních služeb

Vážení,

k dotazu 35/S Královéhradeckého kraje (dále jen „*Objednatel*“) ohledně možnosti zahrnout mezi uznatelné náklady za poskytnuté sociální služby i prostředky vynaložené na fakultativní (doplňkové) služby, např. proplacení vstupného do kulturního zařízení, uvádíme následující.

Mezi *Objednatelem* a jednotlivými *Poskytovateli* byly uzavřeny Smlouvy o zajištění sociální služby (dále jen „*Smlouva*“), jejichž režim se řídí zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o soukromoprávní vztah obchodního charakteru, jehož pravidla jsou stanovena Smlouvou či přímo vyplývají z obchodního zákoníku a jiných relevantních obecně závazných právních předpisů. Obecně platí, že není-li některá otázka řešena přímo Smlouvou nebo příslušné ustanovení Smlouvy věc řeší nedostatečně, lze na tento právní vztah aplikovat ustanovení obchodního zákoníku, resp. subsidiárně ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v platném znění. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není-li jich, pak lze užít zásad, na kterých spočívá obchodní zákoník. Otázky související s právní úpravou sociálních služeb a jejich poskytováním je pak nutno řešit v kontextu zvláštních právních předpisů, které

tuto skupinu právních vztahů upravují, zejm. zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“).

K zodpovězení dotazu je nutno tedy interpretovat předně ustanovení konkrétní Smlouvy, a nebude-li možné dospět k jednoznačnému závěru, využít k výkladu ustanovení obchodního zákoníku či zvláštních právních předpisů upravujících poskytování sociálních služeb.

V tomto stanovisku se budeme zabývat např. Smlouvami o zajištění služby sociální prevence prostřednictvím sociálně aktivizačních služeb, ve znění Dodatku č. 1. Tyto Smlouvy v článku 2. specifikují předmět Smlouvy, resp. předmět plnění, ke kterému se jednotliví Poskytovatelé zavázali. Předmětem Smluv v rámci zajištění sociálně aktivizačních služeb je poskytnutí komplexních služeb sociální prevence pro osoby cílové skupiny (např. rodiny s dětmi). Úkolem Poskytovatelů dle této Smlouvy je zabezpečit osobám cílové skupiny bezplatně veškeré organizační a odborné činnosti požadované k zajišťování služeb v rozsahu základních, případně i fakultativních činností, zejm. výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností.

Co se rozumí pojmy *výchovná, vzdělávací a aktivizační činnost* již není Smlouvami výslovně definováno a zcela jednoznačná definice není obsažena ani v zákoně o sociálních službách či právních předpisech sloužících k provedení tohoto zákona. Rozsah výchovných, vzdělávacích a aktivizačních služeb je pro konkrétní druh péče či sociální službu alespoň rámcově definován vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „*Prováděcí vyhláška*“). Mezi výchovné, vzdělávací a aktivizační služby poskytované např. rodinám s dětmi lze mimo jiné zahrnout podle ust. § 30 písm. a) bodu 5. Prováděcí vyhlášky „zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity“. Podle našeho názoru zákon o sociálních službách nevyklučuje, aby občasná návštěva vhodného kulturního zařízení (např. divadla) byla zahrnuta mezi volnočasové aktivity, přičemž zajištění podmínek pro realizaci volnočasové aktivity u osoby bez vlastních prostředků by mělo zahrnovat i úhradu vstupného. V opačném případě by jakékoliv vytváření podmínek pro zajištění volnočasové aktivity nemohlo vést k jejímu skutečnému poskytnutí.

S ohledem na skutečnost, že výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti jsou podle ust. § 35 odst. 1 písm. f) zákona o sociálních službách zařazeny mezi tzv. základní činnosti při poskytování sociálních služeb, lze dospět v kontextu shora citovaného ust. článku 2. Smlouvy k závěru, že náklady na úhradu volnočasových aktivit lze v přiměřené míře zahrnout mezi uznatelné náklady. Zde bychom si však dovolili zdůraznit, že v tomto případě je na místě gramatický a systematický výklad ust. § 30 písm. a) Prováděcí vyhlášky, podle kterého je nutno preferovat před volnočasovými aktivitami jiné aktivity, zejména pracovně výchovnou činnost s dětmi.

Závěrem uvádíme, že předmětem Smluv je komplexní poskytnutí sociální služby, tedy i poskytování doplňkových služeb, které jsou ve Smlouvách označeny jako služby fakultativní. Jelikož Smlouvy fakultativní služby nedefinují, je nutno výkladem ust. § 35 zákona o sociálních službách dospět k závěru, že fakultativními službami (činnostmi) jsou všechny ostatní služby, které nejsou zahrnuty mezi výčtem služeb (činností) hlavních.

Rádi bychom však upozornili, že poskytování fakultativních služeb je výslovně Smlouvami připuštěno pouze jako případné. Doporučujeme tedy fakultativní služby poskytovat, resp. uznávat náklady za jejich poskytnutí pouze za předpokladu, že byly primárně poskytnuty řádně služby hlavní. Podle článku 3.1 Smluv se za řádné poskytnutí služeb považuje takové poskytnutí služeb, které zcela naplní požadavky stanovené touto Smlouvou a právními předpisy, zejména požadavky na včasnost, kvalitu, dostupnost (i pro osoby se specifickými potřebami), nediskriminační přístup vůči cílové skupině (i pro handicapované osoby) a splnění indikátorů v míře stanovené Objednatelem.

V Praze, dne 02. 09. 2010

Mgr. Jan Lašmanský, LL.M., advokát

i.s. JUDr. Karel Zuska